

GENERALINIO ADVOKATO
L. A. GEELHOED IŠVADA,
pateikta 2005 m. birželio 28 d.¹

I — Įžanga

1. Šioje byloje Teisingumo Teismo prašoma priimti prejudicinį sprendimą dėl *Unabhängiger Verwaltungssenat Salzburg* (Zalcburgo nepriklausomo administracinio senato) pateikto klausimo dėl EB 28 ir 30 straipsnių ir 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/43/EEB dėl maisto produktų higienos (toliau – Direktyva) išaiškinimo². Pagrindinė nacionalinio teismo nagrinėjama byla susijusi su įvairių rūšių neįpakuotos kramtomosios gumos, kuria laisvai prekiaujama Vokietijoje ir Italijoje, pardavimu Austrijoje.

2. Nacionalinis teismas pateikė šį prejudicinį klausimą:

„Ar EB 28–30 straipsnių ir 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/43/EEB dėl maisto produktų higienos 7 straipsnio nuostatos nekliudo taikyti prieš šios direktyvos įsigaliojimą priimtą nacionalinę nuostatą,

uždraudžiančią neįpakuotų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas natūralus cukrus ar cukraus pakaitalai, prekybą iš prekybos automatų?“

II — Teisinis pagrindas

A — Bendrijos teisė

3. EB 28 straipsniu valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.

4. Tačiau, remiantis EB 30 straipsniu, importo apribojimai, jei jie yra pateisinami, be kita ko, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos sumetimais, yra leidžiami su sąlyga, kad tokie apribojimai nėra savavališka diskriminacijos priemonė ar užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas.

¹ — Originalo kalba: olandų.

² — OL L 175, 1993, p. 1.

5. Direktyvos preambulės pirma konstatuojamoji dalis nustato:

„kadangi laisvas maisto produktų judėjimas yra būtina prielaida vidaus rinkai sukurti; kadangi šis principas reiškia ir pasitikėjimą maisto produktų, laisvai įsigyjamų rinkoje ir skirtų žmonėms vartoti, saugos kriterijais ir ypač jų higienos reikalavimais kiekviename maisto ruošimo, perdirbimo, gamybos, pakavimo, laikymo, vežimo, paskirstymo, tvarkymo ir pateikimo parduoti ar tiekimo vartotojui etape“.

6. Pagal ketvirtą konstatuojamąją dalį bendrieji maisto produktų higienos reikalavimai, kurių reikia laikytis maistą ruošiant, perdirbant, gaminant, pakuojuant, laikant, vežant, paskirstant, tvarkant ir pateikiant parduoti ar tiekiant vartotojui, turi būti tarpusavyje suderinti, kad būtų apsaugota žmogaus sveikata.

7. Direktyvos 3 straipsnio 1 dalis numato:

„Maisto produktai ruošiami, perdirbami, gaminami, pakuojami, laikomi, vežami, pa-

skirstomi, tvarkomi ir siūlomi parduoti ar tiekiami laikantis higienos reikalavimų.“

8. Remiantis Direktyvos 3 straipsnio 2 dalimi, maisto įmonės turi nustatyti svarbius savo veiklos etapus maisto saugai užtikrinti ir garantuoti, kad remiantis toliau išvardytais principais, taikomais plėtojant HACCP sistemą (rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemą), būtų nustatytos, įgyvendinamos, tobulinamos, palaikomos ir tikrinamos atitinkamos saugos sistemos.

9. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalis nustato:

„Valstybės narės, remdamosi Sutartimi, gali turėti, keisti ar įvesti konkretesnes nacionalines higienos nuostatas negu išdėstytos šioje direktyvoje, jeigu tokios nuostatos:

— ne mažiau griežtos už pateiktas priede,

— neapriboja, netrukdo ar nesudaro kliūčių prekybai maisto produktais, pagamintais laikantis šios direktyvos reikalavimų.“

dezinfekuojami. Jie turi būti pagaminti iš lygių, plaunamų, netoksiškų medžiagų, nebent maisto įmonės gali įrodyti kompetentingai institucijai, kad ir kitos panaudotos medžiagos atitinka keliamus reikalavimus;

10. Direktyvos priedo III skyrius nustato reikalavimus kilnojamoms ir (ar) laikinoms patalpoms (pavyzdžiui, turgaviečių kioskams, palapinėms, prekystaliams, mobilios prekybos transporto priemonėms), patalpoms, kurių pirminė paskirtis yra privatus gyvenamasis būstas, bei laikinojo tipo viešojo maitinimo patalpoms, taip pat smulkių maisto prekių prekybos automatams.

<...>

d) turi būti tinkamai pasirūpinta maisto produktų valymu;

„1. Patalpos ir smulkių maisto prekių prekybos automatai turi būti išdėstyti, sukonstruoti, valomi ir prižiūrimi taip, kad būtų galima išvengti maisto užteršimo pavojaus ir kad į jas nepatektų kenkėjai, kiek to praktiškai įmanoma pasiekti.

<...>

h) maisto produktai turi būti laikomi taip, kad būtų galima išvengti jų užteršimo, kiek tai praktiškai įmanoma.“

2. Visų pirma ir jei būtina:

<...>

11. IX skyriaus 3 punktą nustato:

b) paviršiai, kurie gali liestis su maistu, turi būti švarūs, lengvai valomi ir, jei būtina,

„Visas maistas, kuris yra tvarkomas rankomis, laikomas, pakuojamas, teikiamas par-

duoti ir vežamas, turi būti saugomas nuo bet kokio užteršimo, dėl kurio jis gali nebetikti žmonėms vartoti ir tapti kenksmingu sveikatai, arba nuo tokio užteršimo, dėl kurio pagrįstai negalima tikėtis, kad maistas galėtų būti tinkamas vartoti. Maistas turi būti laikomas ir (ar) saugomas taip, kad visiškai sumažėtų bet kokia jo užteršimo galimybė. Turi būti naudojamos tinkamos apsaugos nuo parazitų procedūros.“

nos) 1 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Prekybos konditerijos gaminiiais automatai šio reglamento prasme yra prekybos automatai, kurie, į juos įmetus tam tikrą pinigų sumą, išduoda konditerijos gaminius, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar cukraus pakaitalai. Šie konditerijos gaminiai, laikomi uždaroje talpoje, išduodami per prekių išdavimo kanalą, turintį prekių paėmimo ertmę.

B — Nacionalinė teisė

12. Direktyvos nuostatos į Austrijos nacionalinę teisę buvo perkeltos 1998 m. vasario 3 d. Reglamentu dėl maisto produktų higienos³, kuriame Maisto produktų higienos direktyvos reikalavimai buvo atkartoti (praktiškai) identiškais formuluočėmis.

2. Prekybos konditerijos gaminiiais automatai turi būti išdėstyti ar pastatyti taip, kad ant jų tiesiogiai nekristų saulės spinduliai. Siekiant išvengti bet kokio užteršimo, prekių paėmimo ertmė turi būti apsaugota nuo blogų oro sąlygų.“

14. Pagal Reglamento dėl konditerijos gaminių higienos 2 straipsnį:

13. 1988 m. vasario 10 d. Reglamento dėl konditerijos gaminių smulkių maisto prekių prekybos automatuose higienos (toliau – Reglamentas dėl konditerijos gaminių higie-

„Draudžiama prekybos automatuose siūlyti įsigyti neįpakuotus konditerijos gaminius, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar cukraus pakaitalai.“

3 — BGBl. II Nr. 31/1998, pakeistas BGBl. II Nr. 33/1999.

III — Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15. G. Schwarz atžvilgiu Zalcburgo meras priėmė kelis sprendimus dėl administracinių nuobaudų skyrimo, kuriais G. Schwarz (toliau – apeliantas) kaltinamas pažeidęs Reglamento dėl konditerijos gaminių higienos 2 straipsnio reikalavimus dėl to, kad jis pardavė ir tuo pačiu paleido į apyvartą įvairių rūšių neįpakuotą kramtomąją gumą naudodamas prekybos automatų, turinčių prekių paėmimo ertmę. Apeliantas dėl pirmiau minėtų administracinių sprendimų pateikė apeliaciją *Unabhängiger Verwaltungssenat Salzburg*. Savo apeliacijoje jis tvirtina, kad Reglamentas dėl konditerijos gaminių higienos, ypač jo 2 straipsnis, prieštarauja Sutarties nuostatoms apie laisvą prekių judėjimą ir Direktyvai 93/43.

16. Nagrinėjamos prekės yra gaminamos Kanadoje, ir jas apeliantas į Austriją importuoja per Vokietiją. Šios prekės pagamintos specialiai pardavimui iš prekybos automatų. Pasak apelianto, kuris taip pat turi verslą Vokietijoje ir Italijoje, iš prekybos automatų parduodami konditerijos gaminiai privalo būti įpakuoti tiksliai Austrijoje. Apelianto teigimu, tai reiškia, kad šiuo atveju užsienyje pagamintos prekės, kurios bent jau Vokietijos Federacinėje Respublikoje ir Italijos Respublikoje gali būti laisvai parduodamos iš prekybos automatų be papildomos pakuočės, turėtų būti specialiai įpakautos į foliją norint jas parduoti Austrijoje. Apeliantas taip

pat nurodo, kad produktas ir platinimo būdas buvo patikrinti remiantis HACCP standartais ir pripažinti saugiais.

17. Apeliacinio teismo požiūriu, iš esmės toks prekybos importo apribojimas iš tiesų yra draudžiamas. Tačiau nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas pripažįsta prejudicinio sprendimo reikalingumą, jis taip pat nurodo, kad yra linkęs nagrinėjamą nacionalinės teisės nuostatą laikyti suderinama su Bendrijos teise. Jo nuomone, nacionalinės teisės nuostata pateisinama EB 30 straipsnyje numatytais žmonių sveikatos apsaugos sumetimais tiek, kiek ji padidina maisto saugą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, siekiamos apsaugos nebuvo galima užtikrinti mažiau ribojančiomis priemonėmis. Reglamento dėl konditerijos gaminių higienos 2 straipsnis yra tinkamas teisėtam tikslui – aukšto lygio maisto higienos ne vien iki pardavimo, bet ir iki suvartojimo momento, nustatant privalomą konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus, įpakavimą parduodant juos iš prekybos automatų – pasiekti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, nėra aiškaus alternatyvaus tokio apsaugos lygio užtikrinimo būdo.

IV — Vertinimas

18. Prejudiciniam sprendimui priimti pateikto klausimo tikslas yra išsiaiškinti, ar nacio-

nalinės teisės nuostata, uždraudžianti neįpa-kuotų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus, pardavimą iš prekybos automatų, yra nesuderinama su Direktyvos 93/43 7 straipsniu ir EB 28 ir 30 straipsniais. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, Maisto produktų higienos direktyva įpakavimo reikalavimą nustatančios nacionalinės teisės nuostatos atžvilgiu taikoma ribotai, ir reikia įvertinti šios taisyklės atitikimą Bendrijos pirminei teisei, būtent EB 28 ir 30 straipsniams.

19. Jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo išvados būtų pripa-žintos teisingomis, vis dar būtų galima remtis EB 30 straipsniu ar vienu iš imperatyvių reikalavimų. Tačiau pasiteisinimas 30 straipsniu ar vienu iš imperatyvių reikalavimų yra negalimas, kai Bendrijos direktyvos numato priemonių tam tikram tikslui pasiekti sude-rinimą.⁴ Tuomet apsaugos priemonės turi būti priimtoms laikantis derinančioje direkty-voje nustatytų ribų. Todėl šiuo atveju turi būti nustatyta, ar nurodytos antrinės teisės nuostatos yra taikomos ir ar jos numato priemonių derinimą atsižvelgiant į būdą, kuriuo produktai siūlomi parduoti.

20. Iš preambulės taip pat aišku, kad Direk-tyvos tikslas yra užtikrinti laisvą maisto prekių judėjimą ir žmonių sveikatos apsaugą. Siekiant šio tikslo, Direktyva numato maisto produktų higienos derinimą visuose maisto ruošimo, perdirbimo, gamybos, pakavimo, laikymo, vežimo, paskirstymo, tvarkymo ir pateikimo parduoti ar tiekimo vartotojui etapuose. Tam, kad būtų galima paleisti į laisvą apyvartą Bendrijoje, šios prekės turi atitikti nustatytus maisto produktų higienos reikalavimus, kurių tikslas yra apsaugoti žmonių sveikatą. Tokiomis priemonėmis Direktyva siekia užtikrinti, kad produktai, pagaminti vadovaujantis Bendrijos standar-tais, atitinkančiais esminius Direktyvos rei-kaavimus, galėtų laisvai cirkuliuoti bendro-joje rinkoje.

21. Direktyva nustato pačių maisto pramo-nės įmonių atsakomybę už higienos padėti jose. Maisto pramonės įmonių savininkai privalo užtikrinti, kad į rinką būtų tiekiami tik sveikatai nekenksmingi maisto produktai. Todėl maisto pramonės įmonės turi vado-vautis Direktyvos priede nustatytais higienos reikalavimais. Be to, maisto pramonės įmo-nės turi nustatyti HACCP principais pagrįs-tas saugumo procedūras. Galiausiai, kad atitiktų Direktyvoje nustatytus higienos rei-kaavimus, maisto pramonės įmonės gali vadovautis geros higienos praktikos vadovais.

4 — 1996 m. gegužės 23 d. Sprendimo *Hedley Lomas*, C-5/94, Rink. p. I-2553, 18 punktas. Taip pat žr. 1998 m. kovo 19 d. Sprendimo, *Compassion in World Farming*, C-1/96, Rink. p. I-1251, 47 punktą).

Šių nuostatų laikymąsi privalo tikrinti kompetentingos nacionalinės institucijos.

22. Direktyvos priede pateikiamas bendrųjų reikalavimų maisto produktų higienai sąrašas. Priedo III skyriuje nustato reikalavimus, taikomus, be kita ko, prekybos automatams. Prekybos automatai turi būti išdėstyti, sukonstruoti, valomi ir prižiūrimi taip, kad būtų galima išvengti maisto užteršimo pavojaus ir kad į jas nepatektų kenkėjai, kiek to praktiškai įmanoma pasiekti. Be to, IX skyriaus 3 punkte nurodyta, kad maistas turi būti apsaugotas nuo bet kokio užteršimo, dėl kurio jis gali nebetikti žmonėms vartoti ir tapti kenksmingu sveikatai. Šias bendrąsias nuostatas taip pat galima papildyti ir paremti konkretesnėmis Bendrijos maisto produktų higienos taisyklėmis⁵. Higienos taisykles taip pat gali rengti maisto pramonės sektoriai ir kitų suinteresuotų šalių atstovai⁶.

23. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalis valstybėms narėms leidžia išlaikyti, keisti ar įvesti konkretesnes higienos nuostatas, su sąlyga, kad atsižvelgiama į Direktyvoje aiškiai nustatytas ribas. Šios ribos išreiškiamos dviem kumuliaciniais reikalavimais: konkretesnės nacionalinės higienos nuostatos, pirma, negali būti mažiau griežtos nei pateiktos priede

ir, antra, jos neturi apriboti, trukdyti ar sudaryti kliūtis prekybai maisto produktais, pagamintais laikantis šios direktyvos reikalavimų. Kokia tuomet yra diskrecijos, kurią Bendrijos teisės aktų leidėjas palieka nacionalinėms institucijoms, apimtis?

24. Antrojo reikalavimo formuluotė suponuoja dvi galimybes. Arba valstybės narės išlaiko konkretesnes maisto produktų gamybos nuostatas, arba valstybės narės išlaiko konkretesnes nuostatas, susijusias su kitais etapais, būtent, maisto ruošimu, perdirbimu, pakavimu, laikymu, vežimu, paskirstymu, tvarkymu ir pateikimu parduoti ar tiekimu vartotojui. Pirmu atveju valstybė narė gali tokią nuostatą išlaikyti ir taikyti tik, jei ji neapriboja, netrukdo ar nesudaro kliūčių prekybai maisto produktais, pagamintais laikantis šios Direktyvos reikalavimų. Kadangi Direktyva aiškiai apibrėžia šios nuostatos ribas, Direktyvos taikymo srityje EB 28 ir 30 straipsniai nebevykdo jokios funkcijos, taigi valstybės narės nebegali remtis EB 30 straipsniu.

5 — Direktyvos 1 straipsnio 2 dalis.

6 — Direktyvos 5 straipsnio 2 dalis.

25. Antru atveju valstybė narė gali išlaikyti konkretesnę nuostatą, jeigu ji yra ne mažiau griežta nei pateiktos priede ir neprieštarauja Sutarčiais. Tokiomis aplinkybėmis Direktyva palieka pateisinimo galimybę remiantis 30 straipsniu arba vienu iš Teisingumo Teismo praktikoje pripažintų imperatyvių viešojo intereso reikalavimų pagrindų.

26. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, nagrinėjamas maisto produktas – kramtomosios gumos rutuliukai ir ypač jų pardavimas iš prekybos automatų – patenka į Direktyvos materialinio taikymo sritį. Teisingumo Teismui pateiktame prašyme priimti prejudicinį sprendimą tai nekonkretizuojama, o pagrindinis dėmesys skiriamas pateisinimui sutarčių teisės pagrindais pagal EB 30 straipsnį. Mano nuomone, nacionalinė nuostata iš tiesų patenka į Direktyvos ir būtent į IX skyriaus 3 punkto reguliavimo sritį. Tačiau nacionalinė nuostata reglamentuoja aspektus, kurių Direktyva dar nėra išsamiai harmonizavusi, tarp jų – iš prekybos automatų parduodamų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus, įpakavimo reikalavimus. Minėtoje nuostatoje pati Direktyva apsiriboja bendra taisykle, kad siūlomi maisto produktai turi būti apsaugoti nuo užteršimo. Kita vertus, Direktyvoje nenustatyti specialūs įpakavimo reikalavimai, skirti apsaugoti nuo tokio užteršimo.

27. Nacionalinė nuostata, draudžianti neįpakuoatų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar jo pakaitalai, pardavimą iš prekybos automatų, yra konkretesnis ir griežtesnis reikalavimas nei nustatytasis Direktyvos priede. Be to, nacionalinė nuostata yra susijusi ne su maisto produkto gamyba, o su jo įpakavimu. Todėl ji turi būti patikrinta EB 28 ir 30 straipsnių atžvilgiu.

28. Taigi visų pirma reikia išnagrinėti, ar šiuo atveju kalbama apie „pardavimo sąlygą“ sprendimo *Keck ir Mithouard* prasme⁷. Nagrinėjamoje nacionalinės teisės akto nuostatoje nustatytas reikalavimas įpakuoti iš prekybos automatų vartotojams parduodamus konditerijos produktus, kurių gamyboje panaudotas cukrus. Tai reiškia, kad cukraus gaminiai, išleisti į apyvartą kitoje valstybėje, prieš parduodant juos galutiniam vartotojui Austrijoje, pirmiausia turi būti įpakuoti, kitaip tariant, pakeisti.

29. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, reikalavimas pakeisti importuojamų produktų pakuotę ar ženklinį nelaikomi pardavimo sąlygomis.⁸ Pardavimo sąlygos sąvoka turi būti paliekama nuostatoms, susijusioms su bendrosiomis aplinkybėmis,

7 — 1993 m. lapkričio 24 d. Sprendimas, C-267/91 ir C-268/91, Rink. p. I-6097.

8 — Žr. 1999 m. birželio 3 d. Sprendimo *Colim*, C-33/97, Rink. p. I-3175, 37 punktą ir 2003 m. sausio 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-12/00, Rink. p. I-459, 76 punktą.

kuriomis produktais yra parduodami, ir ribojančioms komercinė rinkos dalyvių laisvę⁹. Tai netaikoma nuostatoms, susijusioms su produkto savybėmis arba ribojančioms prekybą tam tikromis savybėmis pasižyminčiais produktais¹⁰.

lygiaverčio poveikio priemonėmis, kurias draudžia EB 28 straipsnis, net jeigu šie reikalavimai taikomi visiems produktams be jokios diskriminacijos, kai jų taikymas negali būti pateisintas su bendruoju interesu susijusiu tikslu ir jie turi pirmenybę laisvo prekių judėjimo reikalavimų atžvilgiu¹².

30. Tai verčia mane daryti išvadą, kad neįpakuotų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar jo pakaitalai, pardavimo iš prekybos automatų draudimas nelaikytinas pardavimo sąlyga sprendimo *Keck ir Mithouard* prasme, todėl turi būti išsamiai patikrintas EB 28 ir 30 straipsnių atžvilgiu¹¹.

32. Specifiniai pakuotės reikalavimai sudaro kliūtį prekybai, kadangi Austrijoje iš prekybos automatų galutiniam vartotojui negali būti teisėtai parduodami bet kurioje Bendrijos dalyje pateikti į rinką neįpakuoti konditerijos gaminiai, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar jo pakaitalai. Dėl šio reikalavimo importuotojas patiria papildomas išlaidas, o tai importą daro sudėtingesnę ir brangesnę. Todėl tokia nuostata yra nesuderinama su EB 28 straipsniu.

31. Pagal Teisingumo Teismo praktiką kliūtys laisvam prekių judėjimui, atsirandančios dėl reikalavimų, susijusių su sąlygomis, kurias prekės turi atitikti (pavyzdžiui, reikalavimai, susiję su jų aprašymu, forma, išmatavimais, svoriu, sudėtimi, pateikimu, ženklinimu ar įpakavimu), taikymo, laikytinos

33. Tokio pobūdžio kliūtis gali būti pateisinama tik vienu iš EB 30 straipsnyje paminėtų bendrojo intereso pagrindų, pavyzdžiui, žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga, arba

9 — 1995 m. birželio 29 d. Sprendimo *Konstija prieš Graikiją*, C-391/92, Rink. p. I-1621, 15 punktas.

10 — Taip pat žr. mano 2003 m. gruodžio 11 d. išvados byloje *Doutte Egberts*, C-239/02, Rink. p. I-7007, 72 punktą.

11 — *Tiesa*, 2003 m. rugsėjo 18 d. Sprendime *Morellato*, C-416/00, Rink. p. I-9343, Teisingumo Teismas paliko galimybę duonos fasavimo reikalavimus tam tikrais atvejais laikyti pardavimo sąlyga. Tačiau ypatingos tos bylos aplinkybės ir labai griežti Teisingumo Teismo nustatyti reikalavimai neleidžia minėto sprendimo taikyti šiam kontekste.

12 — 1979 m. vasario 20 d. Sprendimas *Rewe-Zentral*, C-120/78, Rink. p. 649.

vienu iš imperatyvių reikalavimų, pavyzdžiui, vartotojų apsaugos. Be to, ši kliūtis taip pat turi būti tinkama ja siekiamam tikslui pasiekti ir neturi būti neproporcinga¹³.

34. Nagrinėjama nacionalinės teisės akto nuostata taikoma iš prekybos automatų parduodamiems konditerijos gaminiams, kurių gamyboje panaudotas cukrus, neatsižvelgiant į jų kilmę. Todėl ši priemonė gali būti pateisinama ne tik žmonių sveikatos apsauga, bet ir vartotojų apsauga. Tačiau iš byloje esančių dokumentų paaiškėja, kad neįpakuo-tų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus, pardavimas uždraustas būtent sveikatos apsaugos sumetimais¹⁴. Todėl savo tolesnį nagrinėjimą apribosiu EB 30 straipsniu. Šio nagrinėjimo pagrindinė dalis yra nustatymas, ar nacionalinė nuostata nepažeidžia proporcingumo principo.

35. Dėl nagrinėjamos nuostatos pateisinimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė už maisto produktų tyrimus atsakingos institucijos – Austrijos sveikatos ir maisto produktų saugos agentūros teiginį šiuo klausimu, kad yra pasitaikę atveju, kai neįpakuoti produktai, net ir būdami prekybos automatų talpose, buvo

pablogėję dėl drėgmės ar vabzdžių, ypač skruzdžių, o cukraus sluoksnis buvo visiškai ištiręs ir lipnus. Pakuotė gali apsaugoti produktą nuo tokio sugedimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat atkreipė dėmesį į neigiamo poveikio produktams galimybę dėl to, kad prekių paėmimo erdmė užteršiama patogeninėmis bakterijomis ir šios bakterijos pernešamos ant kito pirkėjo prekių. Jis teigia, kad, be to, yra grėsmė, kad bakterinė infekcija nuo vartotojo rankų bus pernešta ant produkto. Ji gali būti sumažinta įpakuoiant prekes, kad vartotojui nereikėtų jų liesti plikomis rankomis.

36. Gali būti, kad tam tikri iš prekybos automatų parduodamų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus, įpakavimo reikalavimai gali padėti saugoti sveikatą, kai jie yra skirti apsaugoti nuo sugedimo ar užteršimo. Tačiau reikia išsiaiškinti, ar toks reikalavimas, papildantis nustatytuosius Direktyvoje 93/43, kuriuos konditerijos gaminiai, kurių gamyboje panaudotas cukrus, ir taip turi atitikti, yra veiksmingas.

13 — Šiuo klausimu žr. 1997 m. liepos 9 d. Sprendimo *De Agostini ir TV-Shop*, C-34/95-C-36/95, Rink. p. I-3843, 45 punktą.

14 — Bent jau tokį išvadą darau iš nutarties pateikti klausimą svarstyti Teisingumo Teismui. Iš tikrųjų šiuo atveju Austrijos vyriausybė nepateikė jokių pastabų ir todėl nepaaiškino nagrinėjamos nuostatos priėmimo motyvų.

37. Direktyvoje pateikiama nemažai taisyklių, taikomų visai gamybos ir platinimo grandinei, ir nustatoma jų laikymosi patikri-

nimo bei procesų nustatymo metodika. Remiantis Direktyvos 3 straipsnio 2 dalimi, maisto pramonės įmonės privalo nustatyti svarbius savo veiklos etapus maisto saugai užtikrinti ir garantuoti, kad remiantis principais, taikomais plėtojant HACCP sistemą, būtų nustatytos, įgyvendinamos, tobulinamos, palaikomos ir tikrinamos atitinkamos saugos sistemos. Šiuo atžvilgiu Direktyva siekia visapusiškai apsaugoti žmonių sveikatą.

38. Tiesa, remiantis Direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi, valstybėms narėms suteikta teisė sveikatos ir higienos tikslais nustatyti konkretesnius įpakavimo reikalavimus, tačiau kadangi Direktyva skirta užtikrinti visapusišką sveikatos apsaugą, šie įgaliojimai yra labai riboti. Todėl tokia speciali nacionalinė priemonė gali būti pateisinama tikrai svaria priežastimi. Valstybė narė taip pat privalo įrodyti, kad toks reglamentavimas yra iš tikrųjų būtinas.

39. Abejotina, ar neįpakuočių konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus, pardavimas iš prekybos automatų kelia realią grėsmę sveikatai. Man atrodo esant aišku, kad su tokia pozicija sutikti negalima, nes, jeigu tinkamai laikomasi Direktyvos reikala-

vimų, galima daryti prielaidą, kad nagrinėjami maisto produktai yra atsakingai tiekiami į rinką bei parduodami.

40. Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė jokių faktinių įrodymų, kad iš prekybos automatų parduodami neįpakuoti konditerijos gaminiai, kurių gamyboje naudojamas cukrus, kelia grėsmę žmonių sveikatai, užteršimo rizika pasirodo esanti hipotetinė.

41. Panašūs argumentai galioja produktų sugedimo rizikos atžvilgiu. Šiuo klausimu apeliantas nurodė, kad skundų buvo gauta tik vandalizmo prekybos automatų atžvilgiu atvejais. Jeigu tai yra produktų sugedimo priežastis, turėtų būti sprendžiamas kovos su būtent šiuo reiškiniu klausimas. Produktų, kurie kitur Bendrijoje gali būti teisėtai tiekiami į rinką ir parduodami iš prekybos automatų neįpakuoti, uždraudimas nėra tinkama prevencinė priemonė, be to, ji apriboja prekybą tokiais produktais labiau nei yra būtina. Jei drėgmė ir skruzdės gali įsikverbti į išimtinėmis aplinkybėmis, pavyzdžiui, dėl vandalizmo, nepažeistus prekybos automatų, būtų protingiau pritaikyti prekybos automatų techninę konstrukciją reglamentuojančius teisės aktus, nei nustatyti specifinius produktų įpakavimo reikalavimus.

42. Todėl darau išvadą, kad nacionalinė nuostata, kuria uždraudžiamas neįpakuotų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar cukraus pakaitalai, pardavimas iš prekybos automatų, yra nesuderinama su EB 28 ir 30 straipsniais.

V – Išvada

43. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Unabhängiger Verwaltungssenat Salzburg* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

„Didesnius reikalavimus nei nustatytieji 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvoje 93/43/EEB dėl maisto produktų higienos nustatanti nacionalinės teisės akto nuostata, kuria uždraudžiamas neįpakuotų konditerijos gaminių, kurių gamyboje panaudotas cukrus ar cukraus pakaitalai, pardavimas iš prekybos automatų, yra priemonė, turinti lygiavertį kiekybiniais importo apribojimams poveikį EB 28 straipsnio prasme, ir negali būti pateisinama žmonių sveikatos apsaugos sumetimais pagal EB 30 straipsnį.“